

Mietoistenlahden niitto pelasti arvokkaan lintukosteikon

Susanna Auwinen

Mietoistenlahti on yksi maamme arvokkaimmista lintuvesistä. Mutta toisinkin voisi olla. Mynälahden perukan, Laajoen ja Mynäjoen suistojen sekä tulvarantojen muodostaman kosteikon ongelmat ovat tämäntapaisille alueille tyypillisiä. Perinteisten maankäyttömuotojen, kuten karjan laidunnuksen, loputtua jo kuusikymmentäluvulla alkoi umpeenkasvu. Lisäksi rantapeltaja on yritetty kuivattaa ojituksen avulla ja siinä on myös onnistuttu.

Kuusikymmenluvun lopulla vesialueet olivat vähitellen kasvaneet umpeen, ruovikoituneet ja pensoituneet. Rantametsävyöhykkeellä oli lepikko saanut vallan. Niinpä alueen monimuotoisuus

lintuvetenä oli heikentymässä, kun matalaa rantaniittyä ja suistomaista maisemaa vaativat lajit olivat hävinneet ja ruovikoitumisesta hyötyvät lajit lisääntyneet. Lisäongelman muodostavat nykyisin myös alkuperäisluontomme kuulumatomien pienpetojen, minkin ja supikoiran aiheuttamat pesätuhot alueen pesimälinnustolle. Ihmisten aiheuttamalla häirinnälläkin on jonkinasteinen merkitys. Alueella liikkuminen voi estää syksyisin muuttavien lintujen ruokailua ja lepoa ja keväällä aiheuttaa pesinän epäonnistumista. Alueella vuonna 1999 käynnistyneen LIFE-hankkeen aikana kehitettiin alueen retkeily- ja palveluvarustusta.

Näitä toimenpiteitä ennen oli kuitenkin ehtinyt jo tapahtua yhtä ja toista positiivista. TLY aloitti niidot Laajoen suiston luonnonsuojelualueella jo vuonna 1990. Lahdesta oli suojeltu silloisen presidentin, Urho Kekkosen, allekirjoituksen komistamalla asetuksella 49 hehtaaria jo vuonna 1971. MTT:n silloin omistamalle rantakilometrilille välille Silakkari (Sillankari)-Vasikkahaka haettiin niittoluvat ja viikate alkoi heilua Vasikkahaan rantakaislikossa.

Jukka Sillanpää Turun Lintutieteellisestä Yhdistyksestä on sitä mieltä, että jos olisi jääty odottelemaan viranomaistoimenpiteitä, olisi alue nykyisin paljon heikommassa kunnossa.

Vasemmalla: Mietoistenlahti lintuperspektiivistä.

© Jukka Sillanpää.

- Liikkeelle lähdettiin ensin pienellä alueella. Raivauskalusto on vaihdellut vanhasta kunnan viikatteesta erilaisiin telaketjuilla varustettuihin maastoajoneuvoihin, joita voi viedä petteville rannoille.

Käsi- ja jalkatyövaltaista on kuitenkin aherrus ollut suurimmaksi osaksi, sillä raskaat ajoneuvot jäävät heti kiinni liejupohjaan ja koneet tukehtuvat veden alla sitkeisiin ruo'oihin. Vuodesta 1996 on MTT kuitenkin osallistunut urakkaan ostopalveluna omilla maillaan ja osin myös yksityisten maanomistajien rantapelloilla. Myös Lounais-Suomen ympäristökeskus on osallistunut kustannuksiin pienellä panoksella. Silakkarin ja Vasikkahaan rantaviivalla on vesirajaa äestetty, jotta juurakko saadaan näännytettyä. Parhaimmillaan järviruoko ja muikin kasvillisuus on kokonaan hävinnyt ja rantakaistasta on tullut kahlaajien liejurantainen herkkutarjotin.

Viime vuodet on apuna hääriänyt isoruokainen nautalauma. Se on hyödyllinen kuivemmillä alueilla, missä sorkat eivät juutu liejuun, mikä keljuttaa niitä. Siksi pahimmat liejupohjat niitetään vieläkin ihmisvoimin. Mitään jään päältä niittoa traktoripelillä ei ole koskaan edes harkittu. Se sopii ruokokatontekijöille, jotka tarvitsevat jokavuotista korjattavaa ruokokasvustoista.

Vesirajaa on äestetty, jotta juurakko saadaan näännytettyä. © Jukka Sillanpää.

Turun Lintutieteellisen Yhdistyksen tarkoituksena on ollut hävittää järviruoko rantaniityiltä viimeistä tupsua myöten. Sillanpää kertoo, että sesonkiaikana heinä-elokuussa homma vaatii ympärivuorokautista kyttäystä. Töihin on päästävä heti, kun vedenkorkeus on niittoon sopiva. Siitä ei tulisi mitään, ellei yksi Mietoistenlahden peruspuurtajista asuisi mökillään alueen vieressä. Paikoitellen on niiton jälkeen juuristoa jyrstetty, mikä hidastaa kasvuston toipumista. Kalusto kulkee paikalle veneellä, jota voi sauvoa tiheässä kaislikossa, mutta perille päästyä on sonnustauduttava kahluuhousuihin ja lähdettävä pulikoimaan. Siinä paarmojen seassa hitaasti edetessään voi tarkkailla, mitä siivekkäitä uusi, hiljalleen avautuva maisema on houkutelut paikalle.

- Pahimmillaan tuntuu silti siltä, että kun niittäessään vilkaisee olan yli, näkee uusien versojen nousevan vedestä saman tien, huokaa Sillanpää. Alussa paikalla kävi viisaita miehiä kannustamassa, että ei tule onnistumaan, mutta nyttemmin on saanut viikatoida melko rauhassa. Miksi-

kään performanssiksi ei niittoa alun perinkään ollut aiottu, mutta silti uteliaita katselijoita riittää. Kovin lähelle eivät katselijat kuitenkaan pääse uppoamatta mutaan. Lisäksi alueella on liikkumiskielto, joka alkaa keväällä ja jatkuu pitkälle syksyyn.

Äestyksen tuloksena rantaviiva on palannut alkuperäiseen kaltevuuteensa, mutta työn on jatkuttava vuosittain. Vedenkorkeuden vaihtelut ja aallokko nakertavat rantaa ja huuhtovat maata mereen ja kasaavat sitä edelleen toisaalle. Uuteen konnaan kasvaa taas piukkaa pöheikköä, ellei sitä pidetä poissa ihmis- tai nautavoimin.

Tulevaisuudessa aluetta pitäisi myös laajentaa molempiin suuntiin. Viime vuonna omistussuhteet muuttuivat, kun MTT luopui omistamistaan ranta-alueista ja ne siirtyivät Metsähallitukselle. Uudet isännät ovat tietävästi yhteistyöhaluisia, joten suotuisa kehitys jatkunee myös tulevana vuosina. Mietoistenlahti vetää puoleensa vuosi vuodelta enemmän kävijöitä etenkin muuttoaikoina. Keväällä lintujen ku-

hina lahdella ajoittuu huhtikuun puolivälistä toukokuun puoliväliin. Kun kevään viimeiset viivyttelijät vielä empivät, lähteäkö eteenpäin, alkaa kahlaajien syysmuutto jo kerätä sulkivia koiraita paikalle.

Alueelta on julkaistu jo 1960-luvulla pesimä- ja muuttolintutilastoja (Myrsky 1968, Karlsson ym. 1970). 1990-luvulla tehtiin linnustoselvitykset, joissa tutkittiin pesimälinnuston parimäärät ja keväiset levähtäjämäärät sekä selvitettiin 1960-luvulta 1990-luvun alkuun linnustossa tapahtuneet muutokset. (Lehikoinen & Perttula 1992 ja Lehikoinen & Aalto 1996) 2000-luvulle tultaessa seurantaa on luonnollisesti edelleen jatkettu.

Nykyisin lahdella on kaksi lintutornia ja tarkkailukallio. Torneille johtavan polun varressa on luontopolkutaaluja, jotka kertovat alueen linnuista ja kasveista.

Merihanhimäärät ovat lahdella räjähtäneet ja viime kesänä havaittiin lopulta yksi pesivä eteläsuosirripari monen vuoden tauon jälkeen. Myös naurulokkikolonia on palannut saarelle, josta Metsähallitus poisti puut ja TLY raivasi loput pensaas. Heti, kun luoto muuttui

puuttomaksi, palasivat lokit. Muita runsastuneita lajeja ovat mm. töyhtöhyppä, isokuovi ja viklot. Paikalla nähdään joka vuosi myös harvinaisuuksia. Viime vuonna lahdella tavattiin mm. harmaasorsa, lyhytnokkahanhi, rantakurvi ja mehiläissyöjä.

Kirjallisuus:

- Aalto, T. 2000. Mietoistenlahden hoidon ja käytön periaatteet. SYKE:n alueelliset ympäristöjulkaisut 186. 84s.
- Karlson, L., Kivivuori, O., & Kujanpää, S. 1970: Mietoistenlahden linnusto. Moniste, Turun Lintutieteellinen Yhdistys ry. 11s.
- Lehikoinen, E. & Aalto, T., 1996: Mynälahden ja sen linnuston kehitys, nykytila ja merkitys. -Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja A 54. 74s.
- Lehikoinen, E., & Sillanpää, J. 1996: Mietoistenlahden lintutorni- ja luontopolkusuunnitelmaan liittyvät ehdotukset. -Esa Lehikoinen ja Jukka Sillanpään kirjalliset ehdotukset Mietoisten kunnalle ja maatalouden koeesemalle.
- Metsähallitus 2000: Mietoistenlahden käyttö- ja hoitosuunnitelma. Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja C 5. 92s.
- Myrsky, H. 1968: Mietoisten pesimälinnuston parimäärät -Laskentatulokset. Ympäristöministeriön arkisto, Helsinki

Majoitusta ja retkipalveluja saaristossa.
Puh. 02-4651000, info@suomensaaristovaraus.fi
www.suomensaaristovaraus.fi
Luontoleirikouluja: www.luontokoulu.fi

S SUOMEN SAARISTOVARAUS
FINLANDS SKÄRGÅRDSBOKNING
ARCHIPELAGO BOOKING OF FINLAND

Turun lintutieteellinen yhdistys ry osallistuu tänä vuonna perinteisesti BirdLife Suomen vuoden lajiprojektiin. Vuonna 2008 lajeja on kaksi: naurulokki ja pikkulokki. Molemmista lajeista pyritään kartoittamaan mahdollisimman kattavasti kaikki pesimäpaikat parimäärätietoineen sekä tärkeimmät muutonaikaiset lepäily- ja ruokailualueet. Koska naurulokin ja pikkulokin pesimäpaikkoja on harvassa, pesimäpaikkojen tarkistaminen sopii hyvin esimerkiksi atlaskartoituksen oheistyöksi.

Kantojen koko ja kehitys

Naurulokki on taantunut viime vuosikymmeninä suurimmassa osassa Eurooppaa, Suomessa 1970-luvulta alkaen. Syiksi on esitetty kasvanutta predaatiota ja ravinnonsaantimahdollisuuksien heikkenemistä tehomaa-talouden myötä. Naurulokin pesimäkanta Suomessa oli vuosituhannen vaihteessa 50 000 – 100 000 paria. Jopa puolet Euroopan pikkulokeista pesii Suomessa, kanta ollut kasvussa täällä koko 1900-luvun. Syyinä tähän saattaa olla vesistöjen rehevöitymisen takia kasvaneet hyönteismäärät, jotka parantaneet pikkulokin ravintotilannetta. Lajin pesimäkanta Suomessa oli vuosituhannen vaihteessa 10 000 – 20 000 paria.

Molemmat lajit on huomioitu ympäristölainsäädännössä, naurulokki taantumisen ja pikkulokki suppean levinneisyytensä takia. Naurulokki on luokiteltu tuoreimman uhanalaisuusluokituksen mukaan vaarantuneeksi ja pikkulokki Euroopan unionin lintudirektiivin I-liitteen lajiksi.